

Tóth Andrea Noémi*: A közvetítói eljárás gyakorlati problémái

Debreceni Jogi Műhely, 2009. évi (VI. évfolyam) 1. szám (2009. január)

I. Bevezető gondolatok

A büntetőjog a bűncselekmény elkövetéséhez valamilyen szankciót fűz, s vitathatatlanul lényeges kérdés a szankciók hatékonysága. A szankció a speciális és a generális prevenciót is szem előtt tartva megpróbálja helyreállítani a megsértett jogrendet. Mindezek mellett a jogalkalmazók a büntetés kiszabása során a hatékonyságra is figyelemmel vannak. Könnyen belátható, hogy nem mindig a legszigorúbb büntetés a leghatékonyabb, sőt, sokszor elegendő visszatartó ereje van az elkövető és az áldozat találkozásának, személyes beszélgetésének. E szituáció adta lehetőségeket használja ki a közvetítói eljárás, más néven a mediáció. Számos országban, így hazánkban is több jogágban alkalmazzák. Korábban csak munkajogi, polgári jogi jellegű jogvitákban biztosította a jogalkotó az alternatív vitarendezés ezen lehetőségét[1], ám napjainkban egyre bővül ez a kör.

Jelen dolgozatomban a büntetőjog területén alkalmazott közvetítói eljárás gyakorlati oldalát vizsgálom, ezen belül is az alkalmazásának feltételeit, a mediátor szerepét a közvetítésben, az eljárás folyamatát, valamint jogkövetkezményeit. Végezetül kitérek a közvetítés gyakorlati tapasztalataira, melyekre a Hajdú- Bihar Megyei Igazságügyi Hivatalnál lefolytatott mediációk látogatása során tettem szert.

II. A közvetítói eljárás hazai szabályozása

1. Alkalmazási feltételek

2006. július 1-jéig a Btk. a 32. § d) pontja és a 36. § a cselekmény társadalomra veszélyességének megszűnését vagy csekélyé válását szabályozta a büntethetőséget megszüntető okok között. A 2006. évi LI. törvény hatályon kívül helyezte az előbb említett rendelkezéseket. A közvetítói eljárás egyszerre anyagi és eljárásjogi természetű jogintézmény, így mindkét büntetőjogi kódexünkbe bekerült: a büntető törvénykönyvbe sikeres mediáció esetén, mint büntethetőséget megszüntető ok és a büntetés korlátlan enyhítését lehetővé tevő tevékeny megbánás; illetőleg a 2006. évi LI. törvény a büntetőeljárásról szóló törvényt is kiegészítette a közvetítói eljárásra vonatkozó szabályokkal, s így megteremtette a mediáció büntetőjogi alapjait. A részletes szabályokat a 2006. évi CXXIII. törvény a büntető ügyekben alkalmazható közvetítói tevékenységről (Bkt.) tartalmazza, mely 2007. január 1-jén lépett hatályba. Természetesen még a több mint egyéves alkalmazás után is maradnak értelmezendő, kiegészítendő részek, s így a jogalkalmazókra is nagy feladat hárul. A Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának a 3/2007. BK véleménye, és a BK. 67. véleménye próbálják meg a tisztázni a közvetítói eljárás alkalmazása során felmerülő problémákat a joggyakorlat egységesítése érdekében.

A törvény meghatározza a közvetítói eljárást, mely szerint ez a bűncselekmény elkövetésével kiváltott konfliktust kezelő eljárás, amelynek célja, hogy a büntetőeljárást lefolytató bíróságtól, illetőleg ügyésztől független, harmadik személy (közvetítő) bevonásával- a sértett és a terhelt közti konfliktus rendezésének megoldását tartalmazó, a bűncselekmény következményeinek jóvátételét és a terhelt jövőbeni jogkövető magatartását elősegítő- írásbeli megállapodás jöjjön létre.[2] Az eljárás egyik fő célja tehát, hogy a végén a sértett és a terhelt megállapodást kössön. [3]

Mint említettem, a mediáció egyszerre anyagi és eljárásjogi jogintézmény is, s így mindkét nagy kódexünk, a Büntető Törvénykönyv (Btk.) és a Büntetőeljárásról szóló törvény (Be.) is tartalmaz ezzel kapcsolatos rendelkezéseket.

A Btk. a tevékeny megbánás keretében szabályoz egy új büntethetőséget megszüntető okot, illetve a büntetés korlátlan enyhítésének lehetőségét egy sikeres mediáció esetén. Eszerint nem büntethető, aki személy elleni[4], közlekedési[5], illetőleg vagyon elleni[6] háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekményével okozott kárt a sértettnek megtérítette, vagy a bűncselekmény káros következményeit egyéb módon jóvátette. Ugyanezen bűncselekmények körében az ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmények elkövetőjével szemben sikeres közvetítői eljárás esetén a korlátlan enyhítés szabályait kell alkalmazni.[7]

A Be. a mediáció eljárásjogi szabályait tartalmazza, melyek szerint a már említett bűncselekmények elkövetése esetén az ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmények miatt indult büntetőeljárás tartama alatt, a gyanúsított vagy a sértett indítványára, illetőleg önkéntes hozzájárulásukkal alkalmazható a közvetítés. Az eljárás célja az, hogy a bűncselekménnyel okozott károkat a gyanúsított jóvátegye, s a jövőbeli jogkövető magatartás tanúsítását elősegítse. Arra kell törekedni a közvetítés során, hogy a gyanúsított és a sértett között a tevékeny megbánást megalapozó megállapodás jöjjön létre.[8] A közvetítői eljárásra utalásnak a büntetőeljárás alatt egy alkalommal van helye.

A közvetítői eljárást abban az ügyben kell alkalmazni, amelyben az ügyet a Be. alapján az ügyész, illetőleg a bíróság ilyen eljárásra utalta. A közvetítői eljárás a büntetőeljárással párhuzamosan folyó eljárás, amelynek kezdeményezése és következményei a büntetőeljárás intézményeihez kapcsolódnak, ezért azok a büntetőeljárásról szóló törvényben kaptak helyet.[9] Az ügyész hivatalból, vagy a gyanúsított, a védő, illetőleg a sértett indítványára az eljárást legfeljebb hat hónapi időtartamra felfüggeszti, és az ügyet közvetítői eljárásra utalja, ha

- a) a Btk. 36. § alapján az eljárás megszüntetésének vagy korlátlan enyhítésének lehet helye,
- b) a gyanúsított a nyomozás során beismerő vallomást tett, vállalja, és képes a sértett kárát megtéríteni, vagy a bűncselekmény káros következményeit más módon a sértettnek jóvátenni,
- c) a gyanúsított és a sértett is hozzájárult a közvetítői eljárás lefolytatásához, valamint a bűncselekmény jellegére, az elkövetés módjára, a gyanúsított személyére tekintettel a bírósági eljárás lefolytatása mellőzhető, vagy megalapozottan feltehető, hogy a bíróság a tevékeny megbánást a büntetés kiszabása során értékelni fogja.[10]

Az előző törvényhely a) - c) pontja szerinti feltételek még nem elegendőek, ezek fennállása mellett is csak akkor van helye közvetítői eljárásnak, ha az ügyész, illetve a bíróság ezt célszerűnek és megengedhetőnek tartja.

Az eddig vizsgált pozitív okok mellett szükséges, hogy ne álljanak fenn a kizáró okok, melyeket a Btk.-ban[11] találunk: az elkövető többszörös vagy különös visszaeső[12]; a bűncselekményt bünszervezetben követte el; a bűncselekménye halált okozott; a szándékos bűncselekményt a szabadságvesztés felfüggesztésének próbaideje alatt vagy a szándékos bűncselekmény elkövetése miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltése után, a szabadságvesztés végrehajtásának befejezése előtt, illetőleg próbára bocsátás vagy vádemelés elhalasztásának tartama alatt követte el.[13]

A kizáró okok hiányán kívül szükséges feltétel, hogy ne újbóli közvetítői eljárásról legyen szó, ahol az ügyész, vagy a bíróság már határozott a közvetítői eljárás folytatása érdekében. Szükséges továbbá, hogy az elkövető tegyen beismerő vallomást, erre lehetősége van a nyomozás során, vagy legkésőbb a vádemelési szakban. Amennyiben ennél később teszi meg a vallomását, az már nem tekinthető a törvényi feltétel teljesülésének. A beismerő vallomásnak ténybelinek és a bűnösségre is kiterjedőnek kell lennie, hiszen az eljárás lényege, hogy az elkövető beismerje, majd megbánja tettét, s a tevékeny megbánás megállapítható

legyen. Ha a terhelt csak a tényekre vonatkozóan tesz beismerő vallomást, hiába téríti meg a kárt, az még nem megbánás, hanem csak egyszerű jóvátétel.

Nincs helye a közvetítői eljárásnak, magánvadás, pótmagánvadás, bíróság elé állításos, távollévő terhelttel szembeni és a tárgyalás mellőzéses eljárásban.

Nincs akadálya a mediációnak, ha a sértett állami szerv, gazdálkodó szervezet, vagy egyéb jogi személy. Ezen esetekben az eljárni jogosult képviselőt kell az előkészítő ülésre idézni. Természetesen lehetőség van eljárási jogaikat képviselő útján gyakorolni, aki meghatalmazás alapján ügyvéd, vagy külön törvényben feljogosított egyéb személy lehet. Ha a sértett állami szerv, vagy gazdálkodó szervezet, képviselőre feljogosított dolgozója, illetve ügyintézésre jogosult tagja, vagy alkalmazottja is képviselheti. [14]

Ha a sértett nem állami szerv, nem gazdálkodó szervezet, és nem is természetes személy, akkor ügyvéd képviselheti.

Ha az elkövető több, mediációra alkalmas bűncselekményének ugyanaz a személy a sértettje, valamennyi bűncselekmény esetén szükséges a terhelt és a sértett kölcsönös hozzájárulása. (Ha csak a bűncselekmények egy részénél van meg a kölcsönös hozzájárulás, akkor nyilvánvalóan nem remélhető a sikeres megegyezés, s így nem is érdemes közvetítői eljárásra utalni az ügyet.) Ha az elkövető több bűncselekményének más-más személyek a sértettjei, akkor valamennyi sértettel fenn kell állnia a kölcsönös hozzájárulásnak.

Ha több terhelt van, nem kizárt csak egyikük, vagy közülük valamelyikük tekintetében a közvetítői eljárás lehetősége. Ebből következik, hogy a sikeres közvetítői eljárás eredménye csak azon terhelt tekintetében vehető figyelembe, aki a közvetítői eljárás, illetve a sértettel kötött megállapodás alanya volt. Ha az eljárás eredményeként az egyik társtettes, illetve részes által a bűncselekménnyel okozott teljes kár megtérült, akkor is csak ezen elkövető esetében van lehetőség a Btk. 36. § (1) - (2) alkalmazására. A többi elkövető esetén az ilyen kármegtérülésnek a büntetőjogi felelősség megállapítása szempontjából nincs jelentősége, azonban a büntetéskiszabás során értékelést nyerhet.

A közvetítői eljárásra a vádlott, a sértett, vagy a védő tehet indítványt. Az indítvány megtételére a vádirat közlésétől számított 15 nap áll rendelkezésre, de ez nem jogvesztő határidő. Az indítvány tárgyában a tárgyalás előkészítésének szakában előkészítő ülést kell tartani az ügy beérkezésétől számított 90 napon belül. A tanács elnöke a határnapról az ügyészt, a vádlottat és a védőt értesíti, a sértettet pedig megidézi. Az előkészítő ülésen történt meghallgatások eredményéhez képest dönt a bíróság az eljárás legfeljebb hat hónapra történő felfüggesztéséről. A felfüggesztést elrendelő, vagy az erre vonatkozó indítványt elutasító végzés ellen fellebbezésnek van helye, s mint látható, eltérés van a nyomozati szakra vonatkozó szabályozástól, hiszen ott az eljárást felfüggesztő és a közvetítői eljárást elrendelő határozat ellen kizárt a jogorvoslat.

A mediáció a felek között létrejött megállapodással zárul, melyről a közvetítő jelentést küld az eljárás befejezését követő tizenöt napon belül az ügyésznek, a bíróságnak, a sértettnek, terheltnek és képviselőiknek.

2. A mediátor

A mediáció egyik legfontosabb szereplője a közvetítő, idegen szóval a mediátor. Külföldön igen eltérő, hogy ki lehet mediátor: jogász, pszichológus, szociális munkás, pedagógus. Szervezetileg tartozhatnak az igazságszolgáltatás szervezetéhez, működhetnek a bíróság mellett, de lehetnek non-profit szervezetek is. Láthatjuk, hogy ahányféle szabályozás, annyiféle a szervezeti elhelyezésük és a képzettségüket meghatározó előírás is. Az egyik irányzat szerint a mediátor szerepe semleges, így semmilyen végzettségre nincs szükség,

elégendő az élettapasztalata és bölcsessége. A másik irányzat szerint a mediátorokat szakmai előképzettségre épülő szakképzésben kell részesíteni. Hazánk is ezt a példát tartja követendőnek.[15] Véleményem szerint ez helyes, hiszen attól, hogy valaki bölcs és nagy élettapasztalat áll mögötte, még nem biztos, hogy két ellenérdekű, de (elméletileg) nem egyenrangú fél[16] között sikeresen fog közvetíteni. Sokkal nagyobb a siker lehetősége, ha a kellő tapasztalatok mellé szakképesítés is társul. Ezt támasztja alá az Európa Tanács Miniszeri Bizottságának R (99) 19. sz. Ajánlása a büntetőügyekben történő mediációról. Az Ajánlás a tagállamok jogalkotóira bízta annak meghatározását, hogy kialakítsák a mediatori szolgálatokra vonatkozó alkalmassági és etikai szabályokat, valamint a mediátorok kiválasztására, képzésére és munkájuk értékelésére vonatkozó eljárásokat. Ugyanakkor azt is rögzíti az Ajánlás, hogy a mediátoroknak a mediációs szolgálatoknál egy előzetes képzésben, majd ezt követően is képzéseken kell részt venniük. A képzés célja, hogy jó kommunikációs és konfliktus-megoldási készséggel, valamint alapvető információkkal rendelkezzenek a büntető igazságszolgáltatásról.[17]

Hazánkban a leendő mediátorok a képzés során egy kétszer 30 órás tanfolyamon, majd esetmegbeszélésen vesznek részt. Itt nemcsak a jogintézmény eredetével, elveivel ismerkednek meg, hanem azt is megtanulják, hogyan tegyenek fel kérdéseket a feleknek, milyen a jó kérdés, hogyan teremtsenek egyensúlyt a két fél között, s a leglényegesebb: hogyan kell úgy eljárniuk, hogy a mediációs eljárást lehető legjobban megvalósító megállapodás szülessen a felek között. Az elméleti képzést követően nyílik lehetőség a mentori programban való részvételre. Itt 15 minősített ügyben kell közreműködniük: ötben, mint megfigyelő; ötben, mint társ közvetítő; és további ötben önálló közvetítőként kell eljárniuk. E 15 ügyet a mentor minősíti, s ha a mediátor ezeket a minősített ügyeket sikeresen teljesítette, mentorrá válik, s ő is értékelhet. Magyarországon jelenleg egy szakmai felelős van, aki az ügyeket minősíti. Hazánkban körülbelül 70 pártfogó felügyelő, s 40 ügyvéd mediátor van, ebből egynegyedük áll mentorálás alatt. Láthatjuk, hogy ez egy meglehetősen időigényes folyamat, hiszen a mentorok kevesen vannak, s nem tudnak ott lenni minden minősítésre számot tartó ügynél. Emellett meghatározza a folyamat tempóját az is, hogy melyik megyében hány ügyet utalnak közvetítői eljárásra.

A közvetítő pártatlanul, lelkiismeretesen jár el a felek közti vita rendezésénél, ugyanakkor külön jogszabályban meghatározott szakképesítéssel is rendelkeznie kell. Ezen felül tapasztalt, speciális büntetőjogi ismeretekkel és jó kapcsolatteremtő készséggel bíró személy, aki nem része sem a bírói, sem az ügyészi szervezetrendszernek. Ugyanakkor mögötte áll egy egységes állami intézményrendszer, ami az egységes eljárást és a közvetítés kellő komolyságát adja. Az eljárás során tiszteletben kell tartania a felek méltóságát, s biztosítania kell, hogy ezt a felek is megtegyék egymással szemben. Közreműködése zálogul szolgál arra, hogy a felek egyike se használjon erőfölényt, ne legyen aránytalan, méltatlan vagy jogtalan az egyezkedés eredménye.[18] Titoktartási kötelezettség terheli a közvetítés során megismert valamennyi adattal kapcsolatban, s ez az eljárás lezárása után is fennáll. Láthatjuk, hogy nem ő az eljárás főszereplője, de nélkülözhetetlen figura, kulcsszerepet játszik a mediáció sikerében, a felek közötti konfliktus feloldásának és az egyezség létrejöttének elősegítésében. [19] Olyan személy, aki nélkül a felek sokszor le sem ülnének tárgyalni, vagy ha mégis, akkor nagy valószínűséggel képtelenek lennének a megegyezésre. Legtöbbször ő veszi fel a kapcsolatot a felekkel, ismerteti a kiegyezés lehetőségét, elősegíti a párbeszédet, és érzelmi befolyásoltság nélkül képes irányítani az egyezséghez vezető folyamatot, majd egyengeti a konszenzus létrejöttét.[20]

Hazánkban a közvetítői eljárásról szóló törvény is előre veszi a mediátor szabályozását, ezzel is mutatva fontosságát. Az ügyben eljáró bíróság, illetőleg ügyész székhelye szerint illetékes pártfogó felügyelői szolgálat közvetítői tevékenységet végző pártfogó felügyelője, illetve

2008. január 1-jétől közvetítói tevékenység végzésére bejelentkezett ügyvédek névjegyzékében szereplő ügyvéd folytathatja le a mediációt. Az ügyvédek önköltségükön már járhatnak az előbb leírt képzésre, de az Igazságügyi Hivatalok nemrég írták ki a pályázatot 50 ügyvéd mediátor számára, a leadási határidő 2008. április 30. volt. Természetesen sikeres pályázat esetén az ügyvédeknek is részt kell venni a már említett képzésben, s a mentorálási programba való belépés lehetősége is nyitva áll számukra.

Álláspontom szerint nem helyes a pártfogó felügyelőket még jobban leterhelni, másfelől pedig ők inkább az elkövetői oldalhoz köthető személyek, hiszen őket segítik a beilleszkedésben, a társadalmi életbe való visszarendeződésben.[21] Ezzel szemben felhozható ellenérvként, hogy a közvetítói munka teljesen független a pártfogó felügyelői munkától. Sokkal helyesebb volna azonban a pártatlanság megtartása érdekében külön pártfogó felügyelők és külön mediátorok képzése, alkalmazása, s így még csak a gyanúja sem merülhetne fel az erőltetődésnek.

3. Az eljárás folyamata és jogkövetkezményei

A Be. 263. § (4) bekezdése alapján a tanácselnök feladata, hogy ha közvetítói eljárás lefolytatásának helye lehet, és az ügyész az eljárást nem függesztette fel[22], a vádirat kézbesítésével egyidejűleg tájékoztatja a vádlottat, a védőt és a sértettet a közvetítói eljárás iránti indítvány megtételének lehetőségéről és a közvetítói eljárás következményeiről. A 3/2007 BKV. alapján csak akkor áll fenn e tájékoztatási kötelezettség, ha a közvetítói eljárás anyagi és eljárásjogi feltételei is hiánytalanul megállapíthatóak és kizárási ok nincs. A közvetítói eljárás lefolytatására vonatkozó rendelkezéseknek nincs visszaható hatálya, ugyanis a tanács elnökének nincs olyan kötelezettsége, mely szerint a 2007. január 1. előtt érkezett és az után is folyamatban lévő ügyeket abból a szempontból vizsgálja meg, hogy lehetséges-e a közvetítói eljárásra utalás.

A tanács elnöke a tájékoztatást a vádirat kézbesítésével egyidejűleg teszi meg, de nem kizárt, hogy utána kerüljön rá sor. Az elnöknek az ügy érkezésétől számított hatvan napon belül kell megvizsgálni, hogy a közvetítói eljárás feltételei fennállnak-e. Közvetítói eljárásra a büntetőeljárás alatt csak egy alkalommal kerülhet sor. A közvetítésnek nem akadály, ha az ügyész a nyomozati szakban az arra tett indítványt elutasította, az viszont akadály, ha az ügyész ez okból az eljárást felfüggesztette, de a közvetítói eljárás sikertelen volt. Az eljárás lefolytatására csak a vádlott, a védő és a sértett tehet indítványt. Az indítvány megtételére a vádirat megérkezésétől számított 15 nap áll rendelkezésére, de ez nem jogvesztő, hiszen lehetőség van a tárgyalás előkészítése után is az eljárás felfüggesztésére. A közvetítói eljárás lefolytatására irányuló indítvány tárgyában a tárgyalás előkészítésének szakában előkészítő ülést kell tartani. Az előkészítő ülésről a tanács elnöke az ügyészt, a vádlottat és a védőt értesíti, a sértettet pedig megidézi. Az előkészítő ülésen történt meghallgatásokhoz képest dönt a bíróság az eljárás felfüggesztéséről. Az előkészítő ülést az ügy beérkezésétől számított 90 napon belül kell megtartani, a büntetőeljárás pedig legfeljebb hat hónapra függeszthető fel. A büntetőeljárást a közvetítói eljárás lefolytatása érdekében felfüggesztő, vagy az erre vonatkozó indítványt elutasító végzés ellen fellebbezés nyújtható be. Ezen a ponton tér el tehát a nyomozati szakra vonatkozó szabályozás, hiszen ott az eljárást felfüggesztő és a közvetítói eljárást elrendelő határozat ellen nincs helye jogorvoslatnak.

Lényeges feltétel továbbá a sértett és a terhelt önkéntes hozzájárulása. Amennyiben azt bármelyikük visszavonja, akkor az eljárás felfüggesztésének oka megszűnik, s az elsőfokú bíróságnak az eljárást folytatnia kell.

A közvetítő az ügyész közvetítói eljárásra utaló határozatának pártfogó felügyelői szolgálathoz történt érkezésétől számított nyolc napon belül[23] kitűzi az első közvetítói megbeszélés időpontját. Ezt rendszerint a pártfogó felügyelői szolgálat hivatali helyiségében

kell tartani, de ha a közvetítő indokoltnak tartja, ettől eltérően is dönthet. Az első megbeszélésre idézésben a sértettet és a terheltet röviden tájékoztatni kell az eljárás lényegéről, jogkövetkezményeiről, valamint jogaikról és kötelezettségeikről. Az eljárást úgy kell megszervezni, hogy az első megbeszéléstől számított három hónapon belül be lehessen fejezni és a jelentés, valamint a megállapodásról szóló okirat a büntetőeljárás felfüggesztésének határideje előtt megérkezzen az ügyészhez, illetve a bírósághoz. Amennyiben a sértett vagy a terhelt a szabályszerű kézbesítés ellenére sem jelenik meg és mulasztását nem igazolta, a közvetítő tisztázza a mulasztás körülményeit, továbbá, hogy az eljárás lefolytatásának van-e akadálya. Ha nincs akadálya, újabb időpontot tűz ki, ám ha a sértett vagy a terhelt ezt az időpontot ismét elmulasztja és azt az akadály tudomására jutásától számítva haladéktalanul, vagy megszünte után nyomban alapos okkal nem igazolja[24], úgy kell tekinteni, mintha hozzájárulását visszavonta volna.

A közvetítői megbeszélés kezdetén a mediátor megállapítja a felek személyazonosságát, megkérdezi őket, hogy az írásbeli tájékoztatást megértették-e, s nemleges válasz esetén a kérdéses részt elmagyarázza. A gyakorlatban bemutatkozik, elmondja, hogy ő nem döntőbíró, csupán koordinálja a beszélgetést, röviden vázolja az eljárás lényegét, következményeit, s felhívja a feleket az alapvető szabályok betartására: tisztelettel viseltessenek egymás iránt, ne vágjanak a másik szavába, hallgassák végig a másikat. Ha kérdésük támad, mialatt a másik fél beszél, az előttük lévő papírra feljegyezhetik azt.

A mediátor a feleket a szükséges részletességgel meghallgatja. A kérdéseket váltakozva teszi fel, először mindig a sértetthez fordul, majd a terheltre. Elsőként a sértettet kérdezi, mi történt, majd ugyanezt megkérdezi a terhelttől is. A közvetítői eljárás szabályai nem olyan szigorúak, mint a büntetőeljárás szabályai. Nem célja, hogy bizonyítékokat tárjon fel, vagy hogy pontosan kiderítse, mi történt. A közvetítő olyan kérdéseket próbál feltenni, amelyből az derül ki, hogyan élték meg a felek a bűncselekményt, milyen hatással volt rájuk és családjukra később, mennyiben változtatott az életük alakulásán. Egyes bűncselekményeknél tipikus kérdés, hogy előfordult-e korábban, hogy ilyen bűncselekményt követett el a terhelt? Mit érzett, mikor elkövette? A sértett mit gondol a bűncselekmény elkövetőjéről? Mit gondol általában azokról az emberekről, akik ilyet tesznek? Mi a biztosíték, hogy többé ilyen nem lesz? Próbál a beszélgetés során arra a pontra eljutni, ahol a terhelt a sértett előtt és főként önmaga előtt is beismeri, hogy hibázott és együtt megkeresik a hiba okát, forrását, hogy megszüntethessék azt, létrehozva ezzel a megegyezést a terhelt és a sértett között. A közvetítő a megbeszélésről feljegyzést készít.

A közvetítői eljárás egyik fő célja, a sértett és a terhelt közti megállapodás. Ez akkor jön létre, ha a sértett és a terhelt között a bűncselekménnyel okozott kár megtérítésében vagy a bűncselekmény káros következményeinek egyéb módon való jóvátételében azonos álláspont alakul ki.[25] A megállapodásnak tartalmaznia kell, hogy a terhelt a bűncselekménnyel okozott kárt a büntetőeljárás felfüggesztésének időtartama alatt, vagy a vádemelés elhalasztásának lejártáig egy összegben, illetőleg meghatározott rendszerességgel részletekben fizeti meg, vagy más módon nyújt jóvátételt. (Például rongálás esetén a terhelt kifizeti a javítás költségeit, vagy ő maga állja azt helyre.) A megállapodás tartalmazza továbbá, hogy az eljárás költségeit ki viselje. A megállapodásban vállalt kötelezettségeknek meg kell felelniük a jogszabályoknak, nem ütközhetnek jó erkölcsbe, s ésszerűnek is kell lenniük. Ezen követelmények szem előtt tartásáról a mediátor gondoskodik. Az így létrejött megállapodásról a közvetítő okiratot állít ki, amelyet a sértett és a terhelt is aláír. A feleknek, valamint a jelen lévő képviselőjüknek ezt az iratot átadja, amennyiben a képviselő nincs jelen, részére az okiratot kézbesíti.

A közvetítői eljárás befejezését követő tizenöt napon belül a mediátor a közvetítői eljárásról jelentést készít, amelyet az eljárás befejezésére alapot adó okirattal együtt megküld az ügyésznek, illetve a bíróságnak, s ezzel egyidejűleg a megküldés tényéről írásban tájékoztatja a sértettet, a terheltet és képviselőiket.

Ha a közvetítői eljárást lefolytatták, akkor az erről készült közvetítői jelentés megérkezése után a bíróság vagy megszünteti az eljárást, vagy annak folytatása mellett dönt. Ha a közvetítői eljárás eredményes, akkor két következménye lehet. Az egyik, hogy a bíróság megszünteti az eljárást, ha háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmény esetén a tevékeny megbánás feltételei megvalósultak. A másik pedig, hogy az ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő cselekmények esetén korlátlan enyhítésre van lehetőség.

Az első esetben tehát a közvetítői eljárás eredményessége esetén a tárgyalás előkészítésének szakában érdemi határozatként csak az eljárást megszüntető határozat hozható meg. Ekkor valósul meg teljes körűen az eljárás célja, hiszen a bíróság megállapítja a büntethetőségi akadály hatályosulását, s megszünteti az eljárást. A második esetben, ha a korlátlan enyhítés feltételei valósulnak meg, folytatni kell az eljárást. Ám a korlátlan enyhítés csupán lehetőség, nem pedig kötelesség. Alkalmazására és mértékére a bírói döntés eredményeképpen az ügyet lezáró, érdemi határozatban kerül sor. Az ügy ez esetben tehát visszatér a bírói útra, s a Be. XIII. Fejezete alapján folytatódik. Ha a terhelt a közvetítői eljárás eredményeképpen létrejött megállapodás teljesítését megkezdte, de azt nem fejezte be, a pártfogó felügyelői szolgálat tájékoztatja a bíróságot, amely köteles az ügyben tárgyalást kitűzni.

Tárgyalási szakban a bíróság a közvetítői eljárás eredményes befejezése érdekében a tárgyalást a Be. 287. § (1) bekezdése alapján elnapolhatja, de az eljárás felfüggesztésére irányuló indítványt már nem lehet előterjeszteni.

III. Gyakorlati tapasztalatok

A nyugati országok az opportunitás elve alapján elsősorban olyan ügyekben támogatják a közvetítői eljárást, amelyben a felek ismerik egymást, s a köztük fellépő konfliktust a mediáció segítségével kiküszöbölik.[26] Kvázi békéltetés történik a felek között. Magyarországon e jogintézménynél is, mint sok más, nyugatról átvett jogintézménynél felmerül, hogy a céljának, rendeltetésének megfelelően alkalmazzuk-e, vagy valami olyan rendszeridegen elemről van szó, amely nem illeszkedik megfelelően a legalitás elvén nyugvó büntető igazságszolgáltatásunkba. A mediáció alapvető jellemzője a megegyezés. Véleményem szerint ez akkor a leghatékonyabb és akkor kötik meg a leggördülékenyebben, ha a felek között a bűncselekményt megelőzően is ismeretség állt fenn.[27] Ilyen esetben minimálisra csökkenthető annak az esélye, hogy esetleg egymás lehetőségeit a végtelenségig ki akarnák használni, például az áldozat olyan mértékű jóvátételt kér, amelyet az elkövető a legnagyobb igyekezete ellenére sem tud teljesíteni és emiatt fullad kudarcba a közvetítői eljárás.

Álláspontom szerint a közlekedési bűncselekmények körében alkalmazott közvetítői eljárásnál sajátos működést tapasztalunk, s nem valószínű, hogy hazánkban e körben megvalósul az a cél, amelyet nyugat-európai országokban a mediáció egyik legfőbb értékeként tartanak számon. Egy ilyen bűncselekmény megtörténte után a felek érdemben csak az okozott kár mértékében, valamint megtérítésének módjában tudnak megállapodni, viszont a mediáció előnyeként számon tartott bűnisméltés csökkenése nem várható és véleményem szerint a sértett sem fogja hamarabb feldolgozni a történeteket pusztán az elkövetővel történt kiegyezés miatt. Például a közúti baleset okozásának minősített eseténél, a büntetés három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékossgot, súlyos egészségromlást vagy tömegszerencsétlenséget okoz.[28] Ebben az

esetben a Btk. 36. § alapján, ha az elkövető megtéríti közvetítői eljárás keretében a sértett kárát, vagy a bűncselekmény káros következményeit egyéb módon jóváteszi, akkor nem büntethető. Azaz ha a sértett a közlekedési baleset következtében maradandó fogyatékossgal kényszerül együtt élni, de a közvetítői eljárásban az elkövető a kárát megtérítette, vagy a káros következményeket egyéb módon jóvátette, az elkövetővel szemben a büntethetőséget megszüntető okként kell értékelni a sikeres mediációt.

Véleményem szerint egy ember életében, aki a balesetig ép testtel élt, maradandó fogyatékossgal élni hatalmas trauma, melynek feldolgozásában nem játszik szerepet a kapott pénzösszeg. Alapvetően megváltozik az élete, nem élhet ugyanúgy, mint a baleset előtt. Mondhatjuk, hogy a sértett beleegyezése szükséges a közvetítői eljárásra utaláshoz, de az könnyen belátható, hogy ez az út a sértett számára is gyorsabb, egyszerűbb, mint a hagyományos eljárás. Ha a hagyományos utat választaná, sokkal több időbe telne, míg a bíróság kimondaná a terhelt bűnösségét, s egy külön polgári perben kérhet vagyoni vagy nem vagyoni kártérítést, ha a büntető bíróság egyéb törvényes útra utasítja az ügyet. A mediációval pedig úgymond egy eljárásban, rövid idő alatt kaphatja meg a jóvátételt, azonban lehet, hogy a bíróság annál sokkal magasabb összeget ítélne meg nem vagyoni kártérítésként.[29] Másrészt, ha az elkövető gondatlanságból követi el, könnyebben megfogadja, hogy többet illet nem tesz, mint a szándékos elkövetés esetében, ahol a magatartásának következményeit kívánja (egyenes szándék), vagy a következményekbe belenyugszik (eshetőleges szándék). Gondatlanul elkövetett közlekedési bűncselekményeknél nem a sértett személye ellen irányul a cselekmény, és nem is játszott szerepet, hogy ki is pontosan az áldozat. Például: a figyelmetlen autóvezető belehajt egy másik autóra, amelynek a vezetője a baleset következtében súlyos egészségromlást szenved. Tehát hiányzik a személyesség, amely a sikeres mediáció egyik mozgatórugója. Az előzőeket figyelembe véve elmondhatjuk, hogy a közlekedési bűncselekmények esetében az elérendő cél más megvilágításba helyeződik, mint például a személy elleni bűncselekmények körében.

Ugyanakkor tekinthetünk egy olyan közlekedési bűncselekményt, mint például a közúti baleset okozása. Például egy autós elüt egy gyalogost, s annak eltörik a karja, az súlyos testi sértésnek minősül, s így megvalósul a Btk. már említett 187. §. szakasza. Ilyen esetben is célszerű a közvetítői eljárásra utalás, s nem kizárt, hogy sikeres lesz az eljárás és megállapodás is születik majd. Elképzelhető, hogy a terhelt annyira megbánta, hogy nem volt eléggé körültekintő és annyira sajnálja, hogy a figyelmetlenségével ilyen sérülést okozott, hogy a bocsánatkérése kifejezése mellett a sértettnek a várakozásokon felüli jóvátételt ajánl fel. A sértett ezeket elfogadva elégedetten távozik a közvetítői eljárás helyszínéről, s ezzel a mediáció elérte a legfőbb célját. Vagyis nem utasíthatjuk el a mediációt a közlekedési bűncselekmények körében sem, noha a külföldi gyakorlattal összevetve új oldalát mutatja a mediációnak.

Ugyanakkor a közlekedési bűncselekmények elsődleges jogi tárgya a közlekedés biztonságához fűződő társadalmi érdek és csak másodlagos jogi tárgya az esetleges sértett élete, testi épsége. A Btk.-ban található közlekedési bűncselekmények közül kettőnek alapesetben nincs sértettje, egy bűncselekmény alapeseténél esetleges, hogy van-e sértett. A negyediknél, a cserbenhagyás vétségénél eltörlül a sértetti érdeksérelem a közlekedési szabályszegéshez képest. Az ötödik, a vasúti, légi, vagy vízi közlekedés veszélyeztetése alapeseténél az absztrakt veszély beállta a törvényi kritérium, s itt sem találkozunk feltétlenül sértettekkel. Nyilvánvaló, hogy ha a sértetti kör hiányzik, nincs lehetőség mediációra sem. A jogalkotónak minden bizonnyal nem az volt a célja, hogy a minősített esetet megalapozó, súlyosabb következményeket előidéző tettet előnyösebb helyzetbe hozza, mint az alapesetet kimerítő személyt.[30] E jogalkotói mulasztást pótolni kell: vagy kizárólag a közúti baleset okozására, közúti veszélyeztetésre kell korlátozni a tevékeny megbánás lehetőségét, vagy

helyesebb volna az alapesetekért való büntethetőséget általános jelleggel előírni arra az esetre is, amikor az elkövető büntethetősége a sértettnek nyújtott jóvátétel folytán a minősített eset vonatkozásában megszűnt, vagy vele szemben a büntetés korlátlan enyhítésére nyílik mód.[31]

Hasonló a helyzet a vagyoni elleni bűncselekmények körében is, ahol már jobban megjelenik a személyesség, hiszen valószínűleg tudja az elkövető, hogy kinek a vagyonában fog kárt tenni, míg ez a gondatlan bűncselekmények nagy részénél hiányzik; ugyanakkor a felek közötti személyes ismeretség nem feltétele a sikeres mediációnak, hiszen minden a felek hozzáállásán múlik. (Lehet, hogy éppen azért hiúsul meg a közvetítői eljárás sikere, mert a sértett ismeri a terhelt vagyoni viszonyait és a számára felajánlott jóvátételt kevésnek találja, s nem hajlandó megállapodni a terhelttel, míg meg nem kapja az általa elképzelt jóvátételt.)

A Btk. 36. § (2) bekezdése szerint sikeres mediáció esetén a büntetés korlátlan enyhítése lehetséges, s az ügy ugyanúgy visszakerül a hagyományos útra, mintha nem született volna megállapodás. Ezzel véleményem szerint éppen a mediáció egyik célja, az egyszerűsítés szenved csorbát, hiszen dupla eljárásról van szó. Álláspontom szerint, ha a jogalkotó egyszer már megengedte az ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő cselekmények körében a közvetítői eljárásra utalást, akkor az eljárás egyszerűsítése érdekében e körben is a büntetés mellőzése lenne indokolt, ahogy a háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő cselekmények körében. Azaz vagy ki kellene terjeszteni a büntethetőséget megszüntető okok körét az ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő cselekmények esetén létrejött sikeres mediációra is (tehát a „háromévi szabadságvesztés” határvonalát megszüntetni), vagy eltörölni a Btk. 36. § (2) bekezdésében szabályozott büntetés korlátlan enyhítését és megtartani a háromévi szabadságvesztéssel fenyegetettség korlátját és a tevékeny megbánás csak büntethetőséget megszüntető ok lenne háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő cselekmények esetén. Azzal tudom alátámasztani, hogy a fiatalkorúak bűnügyeiben alkalmazott közvetítői eljárásnál sincs megosztottság, ott egységesen ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmények esetén az eljárás megszüntetésére, vagy a vádemelés elhalasztására van mód.[32]

A Hajdú-Bihar Megyei Igazságügyi Hivatalban szervezett mediációk látogatása során azt tapasztaltam, hogy a jogi képviselő nélkül eljáró felek nem ismerik a közvetítői eljárást. Először a mediátor tájékoztatásából értesülnek érdemben az eljárásról, ott ismerik meg ennek lehetőségét. Azt mondhatjuk, hogy bár a hétköznapiakban a különböző joggal (is) foglalkozó médiumokban előtérbe került a mediáció, ám az emberek számára érthető módon közlő fórum hiányzik. Nem ismerik annak lehetőségét, hogy ügyükben érdemi módon nem a bíróság jár el, hanem egy addig számukra ismeretlen hivatal, s ennek alkalmazásában egy közvetítő. Problémát jelent az is, hogy a közvetítő nem adhat olyan segítséget a feleknek, mint egy ügyvéd, vagy akár egy bíró. Nem szólhat bele a terhelt által felajánlott összeg nagyságába, nem biztathatja a sértettet, hogy kérjen ennél többet, vagy a terheltet, hogy elegendő az ajánlottnál kisebb mértékű jóvátétel. A legfontosabb, hogy a felek teljesen magukra, illetőleg egymásra vannak utalva, hiszen ha ők egymással megegyeznek, azt a mediátor nem fogja módosítani. Az zavarja meg a feleket, hogy nem bíróként funkcionál az ügyben, hanem egy pártatlan kívülállóként, aki megpróbálja a felek közti vitát rendezni.

Azonban a sikeres mediációk végén a felek meglelégedéssel beszéltek az eljárásról, s úgy vélték, teljes mértékben az érdeküket szolgálta, ezért egyre több ügyben lehetővé kellene tenni a közvetítést. Ezt szorgalmazza a Btk. Általános Részének Tervezete[33], amely kiszélesíti a tevékeny megbánás alkalmazási körét. Egyrészt megállapítja, hogy valamennyi vétségi körre[34] kiterjed, ugyanakkor kizárt a halált okozó bűncselekmények körében. Ezzel

szélesebb teret enged a sértett érdekeinek figyelembe vételére. Másrészt garantálja, hogy bűn nem maradhat büntetés nélkül, így minden esetben kötelezővé teszi hátrányos jogkövetkezmény alkalmazását, s ennek érdekében bevezet egy új intézkedést, a figyelmeztetést. Az új szabályozás egyértelművé teszi, hogy a tevékeny megbánás alkalmazásának minden esetben feltétele a bűncselekmény elkövetésének beismerése a vádemelésig, valamint a sértett által elfogadott módon nyújtott jóvátétel. Ha e két feltétel együttesen teljesül, csak akkor mond le az állam a büntetőigényéről, elsőbbséget biztosítva ezzel a sértett érdekeinek. Nem alkalmazható a tevékeny megbánás a többszörös visszaesők esetében; ha a bűncselekményt bünszervezetben követte el; illetőleg ha a bűncselekménye halált okozott.

Ha a kisebb súlyú ügyeket sikerül büntetőeljárás nélkül megoldani, az igazságszolgáltatás nagyobb energiákat fordíthatna az ügynevezett fehérgalléros bűnözésre. A mediáció sikerével feléledhet az állami igazságszolgáltatásba vetett bizalom is. A sikeres eljárások kiemelkedő eredménye lehet, hogy a börtönnépesség száma csökken, növelné a szabadságvesztés büntetés hatékonyságát[35], lehetővé tenné az elítéltek emberibb körülmények között történő elhelyezését, s nem jelentéktelen szempontként a társadalom számára jelentős költségmegtakarítást jelentene. Hosszú távon pedig elvezet a közösség konfliktuskezelő képességének kifejlődéséhez, a tolerancia erősödéséhez.[36]

Záró gondolatok

A mediáció hazánkban még nem túl ismert, éppen ezért különösen fontos, hogy az eljárás előnyeit megismertessük az emberekkel. Nem könnyű e téren meggyőzni a társadalom tagjait, hiszen a magyar hozzáállás jellemzően retributív, azaz, hogy „ha elkövette, meg is érdemli érte a büntetést”, azonban a mediáció előzőekben ismertetett előnyeit végiggondolva mégis belátható, hogy mindenképp szükség van a közvetítői eljárás hazai alkalmazására. A meggyőzés egyik legegyszerűbb módja napjainkban a médián keresztül lehetséges. Emellett hasznos lenne szakembereket felkérni, hogy tartsanak előadásokat a konfliktuskezelésről, s a mediációról az iskolákban[37], főként az egyetemeken, hiszen ezzel elérjük, hogy egy olyan generáció fog felnőni, aki tisztában van a mediáció nyújtotta előnyökkel.

Mindent összevetve azt mondhatjuk, hogy Magyarország jó úton halad, hogy a büntetőjogi mediáció beépüljön a jogrendbe, s azzal együtt az emberek tudatába is. Álláspontom szerint a jövő igazságszolgáltatási politikájának alapvető feladata a közvetítői eljárás és a különböző diverziós lehetőségek széles körben történő ismertetése, hiszen nemcsak az eljárásban résztvevő személyeknek, hanem az államnak is érdeke a minél gyorsabb, igazságosabb, és hatékonyabb jog, - és igazságszolgáltatás.

Felhasznált jogszabályok és bírósági jogforrások:

1. 2006. évi CXXIII. törvény a büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről
 2. 2006. évi LI. törvény a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról
 3. 1998. évi XIX. törvény a Büntetőeljárásról
 4. 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről
 5. 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről
 6. Európa Tanács Miniszteri Bizottságának R (99) 19. sz. Ajánlása a büntetőügyekben történő mediációról
 7. Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának 3/2007. Büntető Kollégiumi Véleménye (BKV.)
 8. BK 67. vélemény a közvetítői eljárás gyakorlati tapasztalatai alapján felmerült egyes jogértelmezést igénylő kérdésekről
-

* Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának IV. évfolyamos nappali tagozatos joghallgatója, témavezető: Dr. Pápai-Tarr Ágnes, DE-ÁJK egyetemi tanársegéd.

[1] Farkas Ákos- Róth Erika, A büntetőeljárás, Budapest, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2007, 255. old.

A végjegyzetben hivatkozott forrásokon túl az alábbi forrásokat használta fel a szerző: Görgényi Ilona, Kárjótétel a büntetőjogban, mediáció a büntetőügyekben, Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2006.

Egyéb források: [Http://www.bpugyvedikamara.hu/files/33/33736.doc](http://www.bpugyvedikamara.hu/files/33/33736.doc) A Büntető Törvénykönyv módosításáról szóló Tervezet, (letöltés ideje 2008. december 3.)
<http://www.bpugyvedikamara.hu/files/33/33738.doc> Összefoglaló a Büntető Törvénykönyv új Általános Részének Tervezetéhez (letöltés ideje: 2008. december 3.)

A Hajdú-Bihar Megyei Igazságügyi Hivatalban 2008. első félévében lefolytatott közvetítői eljárásokon végzett kutatómunkám.

[2] 2006. évi CXXIII. törvény a büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről, 2. § (1) bekezdése

[3] 2006. évi CXXIII. törvény a büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről, 2. § (2) bekezdése

[4] Btk. XII. Fejezet I. és III. cím

[5] Btk. XIII. Fejezet

[6] Btk. XVIII. Fejezet

[7] Btk. 36. § (1)- (2) bekezdései

[8] Láthatjuk, hogy az eljárás célja a 2006. évi CXXIII. törvényből került átvételre.

[9] 2006. évi CXXIII. törvény a büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről kommentárja

[10] Be. 221/A. § (3) bekezdése

[11] Btk. 36. §. (3) bekezdése

[12] Visszaeső a szándékos bűncselekmény elkövetője, ha korábban szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, és a büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatósága megszűnésétől az újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el;

különös visszaeső : az a visszaeső, aki mindkét alkalommal ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekményt követ el;

többszörös visszaeső az, akit a szándékos bűncselekmény elkövetését megelőzően visszaesőként végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, és az utolsó büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatóságának megszűnésétől a szabadságvesztéssel fenyegetett újabb bűncselekménye elkövetéséig három év nem telt el [Btk. 137. § 14-16. pont]

[13] Btk. 36. § (3) bekezdése

[14] Állami szerv alatt a költségvetési szervet, gazdálkodó szervezet alatt a Ptk. 685. § c, pontjában felsoroltakat értjük.

[15] Barabás A. Tünde, Mediáció: Új szerepek és feladatok az eljárásban, Ügyészek Lapja 2005/12, 3. sz., 19. p.

[16] Véleményem szerint azért helytálló nem egyenrangú félnek tekinteni a két felet, mert a bűncselekmény által megviselt áldozatról és az ezt elkövető tettes áll egymással szemben.

[17] Európa Tanács Miniszteri Bizottságának R (99) 19. sz. Ajánlása a büntetőügyekben történő mediációról V. 2. 24. pontja

[18] Barabás A. Tünde, Mediáció: Új szerepek..., i. m., 19. old.

- [19] Kuji Eszter, A mediáció büntetőjogi szabályainak kialakítása hazánkban, *Ügyészek Lapja*, 2006/13, 2. sz. 27. old.
- [20] Barabás A. Tünde, *Börtön helyett egyezség?*, Budapest, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó, 2004, 112. old.
- [21] Barabás A. Tünde szavaival élve a pátfogó felügyelő pártos személy.
- [22] A Be. 221/A § (4) bekezdése alapján
- [23] A nyolc napos határidő a megbeszélés időpontjának kitűzésére és nem a megtartására vonatkozik.
- [24] Az idézésre, kézbesítésre, és a mulasztás igazolására a Be. rendelkezéseit (65-70/A. §) kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy három hónapon túl igazolási kérelmet nem lehet előterjeszteni, hirdetményi kézbesítés nem alkalmazható, rendbírság nem szabható ki, elővezetés nem rendelhető el.
- [25] 2006. évi CXXIII. törvény a büntető ügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről, 13. § (1) bekezdése
- [26] Franciaországban a személy elleni bűncselekmények alkotják a közvetítői eljárásra utalt ügyek mintegy 50 %-át, de jelentősek a családon belüli, illetve a szomszédjogi konfliktusok is. [Pápai- Tarr Ágnes, *Büntetőjogi mediáció francia módra*, In: *Tanulmányok Dr. Dr. H.C. Horváth Tibor Professor emeritus 80. születésnapja tiszteletére*. Szerk. Farkas Ákos, Nagy Anita, Róth Erika, Sántha Ferenc, Váradi Erika, Miskolc, Bíbor Kiadó, 2007 (Bűnügyi Tudományi Közlemények), 401. old.]
- [27] Természetesen nem kizárt a sikeres megállapodás az egymás számára ismeretlen felek között sem, de belátható, hogy ez ismerősök között oldottabb hangulatban és könnyebben valósul meg.
- [28] Btk. 187.§ (2) bekezdése
- [29] Felmerül a kérdés, hogy a mennyi a maradandó fogyatékoság „ára”, ez elvezethet minket a nem vagyoni kártérítés kérdésköréhez, melynek hazánkban még nincs megszilárdult, mély gyökeret vert joggyakorlata.
- [30] Például ittas vezetés alapesténél nincs mediáció, hiszen sértett sincs, azonban testi sértés okozása esetén már van lehetőség mediációra.
- [31] Ujvári Ákos, *A tevékeny megbánás*, *Ügyvédek Lapja*, 2008, március, 6. old.
- [32] Ha a közvetítés eredményes és alkalmazhatóak a Btk. 107/A. §- ban foglalt rendelkezések, és a fiatalkorú a vállalt kötelezettségeknek eleget tett, az ügyész az eljárást megszünteti. Ha a fiatalkorú a teljesítést megkezdte, az ügyész egy évtől két évig terjedő időre a vádemelést elhalaszthatja.
- [33] <http://www.bpugyvedikamara.hu/files/33/33738.doc>
- Összefoglaló a Büntető Törvénykönyv Új Általános Részének Tervezetéhez (letöltés ideje: 2008. december 3.)
- [34] A Tervezet a vétségek büntetési tételének felső határát két évről három évre emeli, így valamennyi különös részi tényállás, amely három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, átminősül vétséggé.
- [35] A szabadságelvonással nem járó szankciók alkalmazása 90% volt az elmúlt 10 évben az összes alkalmazott jogkövetkezményhez képest, ennek ellenére hazánkban még mindig kétszer akkora a százezer lakosra jutó fogva tartottak aránya, mint Nyugat-Európában. Összefoglaló a Büntető Törvénykönyv Általános Részének Tervezetéhez, 3. old.
- [36] Póka Rita, *Gondolatok a tettes-áldozat mediáció hazai bevezetéséről*, *Magyar Jog*, 2006, 12. szám, 751. old.
- [37] Póka Rita, *A mediáció bevezetésével kapcsolatos javaslatok*, *Ügyészek Lapja*, 2005, 4. szám, 34. old.